

Lieta C-237/19

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2019. gada 19. marts

Iesniedzējtiesa:

Kúria (Augstākā tiesa, Ungārija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 6. februāris

Prasītāja:

Gömböc Kutató, Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.

Atbildētāja:

Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala (Valsts intelektuālā īpašuma birojs, Ungārija)

***Kúria* (Augstākā tiesa, Ungārija),**

lemjot kasācijas instancē,

rīkojums

[..]

Pieteicēja:

Gömböc Kutató, Szolgáltató és Kereskedelmi Kft. ([..] Budapešta [..])

[..]

Strīda priekšmets

Lūgums grozīt *Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala* (Valsts Intelektuālā īpašuma birojs, Ungārija, turpmāk tekstā – “Birojs”) lēmumu, ar ko tika atteikta preču zīmes reģistrācija.

Kasācijas sūdzības iesniedzēja:

Pieteicēja

[..]

Rezolutīvā daļa

Kúria uzdod Eiropas Savienības Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

1) Vai Direktīvas 2008/95/EK (2008. gada 22. oktobris), ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm, 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta [ii) punkts] ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja apzīmējumu veido tikai preces forma,

- a) pārbaudot, vai forma ir vajadzīga vēlamā tehniskā rezultāta iegūšanai, var pamatoties tikai uz reģistrācijas pieteikumā norādīto grafisko attēlu, vai
- b) var ņemt vērā arī konkrētās sabiedrības daļas uztveri?

Proti, vai var ņemt vērā, ka konkrētā sabiedrības daļa zina, ka reģistrācijai pieteiktā forma ir vajadzīga vēlamā tehniskā rezultāta iegūšanai?

2) Vai Direktīvas 2008/95/EK (2008. gada 22. oktobris), ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm, 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta [iii) punkts] ir jāinterpretē tādējādi, ka šis atteikuma pamats ir piemērojams tādiem apzīmējumiem, ko veido tikai preces forma, attiecībā uz kuriem noskaidrot, vai forma piešķir precei būtisku vērtību, var, ņemot vērā pircēja uztveri vai zināšanas par grafiski attēloto precī?

3) Vai Direktīvas 2008/95/EK (2008. gada 22. oktobris), ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm, 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta [iii) punkts] ir jāinterpretē tādējādi, ka atteikuma pamats ir piemērojams apzīmējumiem, kurus veido tikai preces forma,

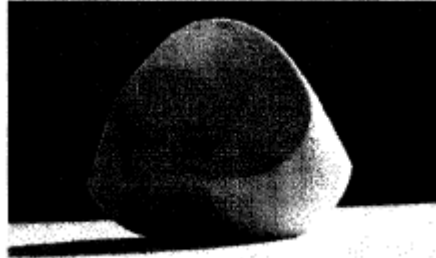
- a) kurai tā individuālas rakstura dēļ jau ir piešķirta dizainparaugu aizsardzība vai
- b) kuras estētiskais izskats pats par sevi piešķir precei kaut kādu vērtību?

[*omissis*: valsts procesuālo tiesību jautājumi]

Pamatojums

Strīda priekšmets un būtiskie fakti

- [1] 2015. gada 5. februārī pieteicēja lūdza reģistrēt kā preču zīmi trīsdimensiju apzīmējumu šādām precēm: “dekoratīvie izstrādājumi”, kas ietilpst 14. klasē, “dekoratīvie izstrādājumi no stikla un fajansa, kas ietilpst 21. klasē, un “rotallietas”, kas ietilpst 28. klasē.



- [2] Ar savu lēmumu Birojs atteica preču zīmes reģistrāciju, pamatojoties uz *a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény* (1997. gada Likums Nr. XI par preču zīmju un ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzību; turpmāk tekstā – “Preču zīmju likums”) 2. panta 1. punkta b) apakšpunkta otro un trešo ievilkumu. Saskaņā ar minētā lēmuma pamatojumu reģistrācijai pieteiktais apzīmējums attēlo viendabīgu objektu, ko veido divas savstarpēji perpendikulāras simetrijas plaknes, septiņas gludas skaldnes un šķautnes, kas atdala minētās skaldnes. Šis formas dizains atveido pieteicēja izstrādājumu ar nosaukumu “Gömböc”, kas ir izliekts, mono-monostatisks, no viendabīga materiāla veidots objekts, kuram tikai viens stabils un viens nestabils līdzsvara punkts, proti, kopumā tam ir divi līdzsvara punkti, un kura formas dizains ļauj tam vienmēr atgriezties savā līdzsvara stāvoklī. Par šīs formas dizaina īpašībām un funkciju vidusmēra patērētājs uzzināja no tīmekļa vietnes un plaši pieejamas informācijas presē. Tāpēc šīs zināšanas varēja ņemt vērā, izvērtējot, vai preču zīme ir reģistrējama. Tādējādi reģistrācijai pieteiktajā apzīmējumā ir atveidots trīsdimensiju objekts, kurš, pateicoties tā ārējam dizainam un tā ražošanā izmantotajam viendabīgam materiālam, vienmēr atgriežas savā līdzsvara stāvoklī; objekta formas dizains, kas veido apzīmējumu, kopumā ir paredzēts, lai sasniegtu tehnisko mērķi, proti, ka objekts vienmēr atgūst līdzsvaru.
- [3] Pārbaudot Preču zīmju likuma 2. panta 2. punkta b) apakšpunkta otrajā ievilkumā* paredzēto atteikuma pamatu, Birojs paziņoja, ka trīsdimensiju objekta vispārējais formas dizains ļauj tam funkcionēt kā rotaļlietai, kuras mērķis ir vienmēr atgriezties savā līdzsvara stāvoklī. Visu apzīmējuma elementu dizains ir

* – Tulkotāja piezīme: Preču zīmju likuma 2. panta 2. punkta b) apakšpunkta otrā ievilkuma redakcija ir identiska Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta ii) punkta, – kuru ir lūgts interpretēt pirmajā prejudiciālajā jautājumā, – redakcijai ungāru valodā. Abos gadījumos ir noteikts, ka neregistrē apzīmējumus, kurus veido vienīgi “preču forma, kas vajadzīga *vēlamā* tehniska rezultāta iegūšanai [“*el resultado técnico perseguido*”]. Tomēr Direktīvas 2008/95 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta ii) punkta redakcijā spāņu valodā (tāpat kā franču, angļu, vācu, portugāļu un itāļu valodā) ir lietots formulējums “forma, kas vajadzīga tehniska rezultāta iegūšanai” [“*un resultado técnico*”].

pakārtots tikai vēlāmā tehniskā rezultāta iegūšanai, proti, minētie elementi pilda tehnisku funkciju. Tādēļ attiecībā uz 28. klases rotaļlietām informētais un saprātīgais patērētājs reģistrācijai pieteikto apzīmējumu uztver nevis kā norādi uz izstrādājuma komerciālo izcelsmi, bet gan kā formu, kas ir vajadzīga, lai objekts ar nosaukumu “Gömböc” sasniegtu vēlamo tehnisko rezultātu. Trīsdimensiju apzīmējuma reģistrācija ierobežotu konkurentu izvēles iespējas, piemērojot tehnisku risinājumu, un ar to pietiek, lai piemērotu pārbaudāmo atteikuma pamatu. Tādējādi preču zīmei piešķirtā aizsardzība arī radītu nepamatotu monopolu, jo liegtu pārdot līdzīgas formas objektus, kas varētu izraisīt sajaukšanas risku.

- [4] Attiecībā uz 14. un 21. klases dekoratīviem izstrādājumiem reģistrācija ir liegta ar Preču zīmju likuma 2. panta 2. punkta b) apakšpunkta trešo ievilkumu, saskaņā ar kuru neregistrē apzīmējumus, kurus veido tikai forma, kas piešķir precei būtisku vērtību. Apzīmējuma trīsdimensiju formai ir pievilcīgs un pārsteidzošs dizains, kas ir būtisks elements attiecīgo izstrādājumu tirdzniecībā. Patērētāji pērk dekoratīvus izstrādājumus galvenokārt to īpašas formas dizaina dēļ. Principā nevar izslēgt iespēju reģistrēt kā preču zīmi dekoratīvus izstrādājumus ar trīsdimensiju dizainu, savukārt, ja to pārsteidzošo dizainu nosaka formas izskats, ir pamats apgalvot, ka priekšmeta vērtību nosaka minētais formas dizains.
- [5] Pieteicēja savā lūgumā grozīt lēmumu lūdza pirmās instances tiesu uzdot Tiesai prejudiciālu jautājumu attiecībā uz piemēroto atteikuma pamatu interpretāciju. Runājot par lietas būtību, tā lūdza atcelt lēmumu un uzdot Birojam turpināt procedūru. Pēc pieteicējas domām, Birojs bija kļūdaini pārbaudījis izstrādājuma ar nosaukumu “Gömböc” reģistrējamības nosacījumus un ņēma vērā īpašības, kas nav redzamas trīsdimensiju apzīmējuma attēlā. Pārbaudot atteikuma pamatus, varot pārbaudīt to, vai pastāv faktiskā cēloņsakarība starp reģistrācijai pieteikto formu un tās funkcionalitāti, bet nevis patērētāju uztveri un secinājumus šajā ziņā.
- [6] Uzskatot, ka lūgumā grozīt lēmumu tika uzdots principiāls juridisks jautājums, Birojs saskaņā ar Preču zīmju likuma 77. panta 1. punktu iesniedza rakstu, kurā tā pieteicējas lūgumu ierosināt prejudiciāla nolēmuma tiesvedību atzina par pamatotu.
- [7] Pirmās instances tiesa pasludināja spriedumu, ar ko noraidīja lūgumu grozīt lēmumu.
- [8] Minētā pirmās instances tiesa, pārbaudot Preču zīmju likuma 2. panta 2. punkta b) apakšpunkta otrajā ievilkumā paredzētos atteikuma pamatus, attiecībā uz 28. klases ietilpstošajām rotaļlietām nosprieda, ka attēlojums, kurā ir tikai viena perspektīva, pilnībā neatklāja objekta formu. Drukātajā attēlā, kas ir pievienots reģistrācijas pieteikumam, apzīmējums ir trīsdimensiju objekta attēls, kas reālistiskā melnbaltā fotogrāfijā ir parādīts no vienas perspektīvas. Trīsdimensiju apzīmējuma kontūras atgādina mitru, un tās virsma sastāv no trīs (vai varbūt četrām) skaldnēm, kuras nodala šķautnes un virsotnes, uz kurām nav nedz zīmējumu, nedz uzrakstu. Apzīmējums attēlo izstrādājumu ar nosaukumu “Gömböc” formu no vienas perspektīvas. Tomēr Birojs bija kļūdaini pieteikuma

objektu identificējis ar pazīstama izstrādājuma formu. Drukātajā attēlā redzamais objekts prasa plašāku aizsardzību, kurā kā īpašs gadījums ir iekļauts izstrādājums ar nosaukumu “Gömböc”. Tomēr apzīmējumu neraksturo tā materiālā struktūra vai tā viendabīgums, jo šīs īpašības nav atspoguļotas grafiski.

- [9] Pirmās instances tiesa, atbildot uz jautājumiem, kurus pieteicēja bija ierosinājusi uzdot prejudiciāla nolēmuma tiesvedībā, norādīja turpmāk izklāstīto.
- [10] Attiecībā uz rotaļlietām, pārbaudot vēlamu tehnisko rezultātu, nav jāpārbauda, kā konkrētā sabiedrības daļa uztver saikni starp preces formu un attiecīgo rezultātu, bet tas, vai šāda saikne objektīvi pastāv. Šajā konkrētajā gadījumā tehniskais rezultāts, ko vēlas iegūt ar izstrādājuma formu, ir atgriešanās vienīgajā stabilajā stāvoklī (vertikālajā). Šajā ziņā no saiknes starp tehnisko rezultātu un formu pārbaudes rezultātam ir jāizriet nevis no sabiedrības izteiktā vērtējuma, bet gan no tehnisku fakta. Reģistrācijas atteikuma pamatu var piemērot arī tad, ja vēlamu tehnisko rezultātu var iegūt, arī izmantojot citu formu. Īpašība, kas attiecas uz materiālo struktūru, nav reģistrācijai pieteiktā apzīmējuma daļa, jo tā nav attēlota grafiski. No otras puses, attiecīgā atteikuma pamata piemērošana nav pakļauta nosacījumam, ka par vajadzīgu uzskatītā forma arī ir pietiekama vēlamā tehniskā rezultāta iegūšanai. To vienlaikus nodrošina gan tā materiāls, gan tā forma. Saglabājot nemainīgu formu, var mainīt izstrādājuma materiālu tā, ka vēlamu tehnisko rezultātu vairs nav iespējams iegūt. Šī iemesla dēļ kopumā nav strīda par to, ka izstrādājuma forma ir obligāts nosacījums, bet ar to nepietiek, lai iegūtu minēto rezultātu, jo tam ir jāizvēlas arī atbilstošs materiāls. Tādējādi, ja, piemērojot attiecīgo atteikuma pamatu, būtu iespējams izvērtēt ar preces materiālās struktūru saistītās īpašības, minētais atteikuma pamats zaudētu saturu.
- [11] Runājot par dekoratīviem izstrādājumiem, pirmās instances tiesa nepiekrita Biroja viedoklim, saskaņā ar kuru estētiskās īpašības piešķir būtisku vērtību strīdīgā apzīmējuma formai. Pirmās instances tiesa uzskata, pirmkārt, ka “Gömböc” vērtības pamatā ir, ka tas ir pirmais no tādu objektu virknes, kuri ir izveidoti no sfēras un līknēm, kas vienlaikus ir izliekti, viendabīgi un mono-monostatiski; otrkārt, izstrādājumam vērtību piešķir tas, ka tas sniedz empīrisku atbildi uz zinātniskiem jautājumiem matemātikas jomā. “Gömböc” raksturīgā un unikālā forma materializē šīs vērtības neatkarīgi no formas vērtējuma no estētiska viedokļa. Pircēji vēlas iegādāties šo izstrādājumu nevis kā skaistu dizaina priekšmetu, bet gan kā taustāmu matemātiska [atklājuma] izpaušmi, – tieši šī iemesla dēļ viņi vēlas to iegādāties kā dekoratīvu priekšmetu.
- [12] Otrās instances tiesa, kas izskatīja pieteicējas apelācijas sūdzību, atstāja spēkā pirmās instances tiesas spriedumu.
- [13] Otrās instances tiesas ieskatā nebija pamata pārbaudīt citus atteikuma pamatus, lai noskaidrotu, vai reģistrācijai pieteikto preču zīmi varēja reģistrēt attiecībā uz norādītajām precēm. No reģistrācijas pieteikumam pievienotā drukātā attēla izriet, ka prasītā aizsardzība attiecas uz trīsdimensiju apzīmējumu. Attēlā priekšmets ir atveidots tikai no vienas perspektīvas, no šī skatupunkta var atšķirt objektu, kura

formu veido trīs (vai varbūt četras) gludas skaldnes, kuras nodala šķautnes un virsotnes. Atveidojuma veids nesniedz nekādu informāciju par attēlā neredzamo objekta daļu konfigurāciju, turklāt nav iespējams nepārprotami noteikt, vai trīsdimensiju figūra ir simetriska vai asimetriska. Šajā situācijā nav iespējams noteikt atbilstību starp pieteicēja izstrādājumu, kas ir pazīstams ar nosaukumu “Gömböc”, un apzīmējumu, tāpat arī nevar ņemt vērā īpašību attiecībā uz atgriešanos līdzsvara stāvoklī. Katrā ziņā objektam, kura viendabīgā materiālā struktūra ir izstrādāta, izmantojot matemātiskos aprēķinus un veicot eksperimentus, piemīt spēja atgriezties līdzsvara stāvoklī, bet drukātajā attēlā materiālā struktūra nav attēlota grafiski.

- [14] Veids, kādā ir attēlots strīdīgais apzīmējums nekādā ziņā nenorāda, ka objektam varētu piemist kāda funkcionalitāte, un to arī nevar izsecināt no preču saraksta. Pieteicēja nenorādīja konkrētas rotaļlietas 28. klasē ietverto rotaļlietu sarakstā, tāpēc nevar uzzināt, kādu funkciju var pildīt minētā forma. Šajā konkrētajā gadījumā ne drukātais attēls, ne preču saraksts nesniedz informāciju par to, kā var izmantot rotaļlietu, kuras forma ir pieteikta reģistrācijai, un kā to var izmantot, lai spēlētos. Savukārt 14. un 21. klasē ietvertie dekoratīvie izstrādājumi pēc definīcijas nav paredzēti tehniska rezultāta iegūšanai, jo tos izmanto vides izdaiļošanai, un tikai tādējādi ir izskaidrojama to lietderība.
- [15] Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, otrās instances tiesa uzskata, ka attiecībā uz atteikuma pamatu, saskaņā ar kuru neregistrē apzīmējumus, kuri sastāv tikai no formas, kas piešķir precei būtisku vērtību, reģistrācijas nosacījumi ir jāpārbauda vienveidīgi attiecībā uz visu preču sarakstu. Tā kā uz drukātā attēlā norādīto trīsdimensiju objektu nevar attiecināt nevienu tehnisku īpašību un tā kā precī ar nosaukumu “Gömböc” nevar identificēt ar minēto objektu, nevar izvērtēt tā nozīmi zinātnes vēsturē. Īpašais trīsdimensiju objekta formas dizains, kas ir neparasti rafinēts un hipnotisks, piešķir produktam vērtību. Tādējādi var apgalvot, ka forma piešķir precei būtisku vērtību, tāpēc minētā trīsdimensiju apzīmējuma reģistrācija būtu jāatsaka. Ekskluzivitāte, kas ir piešķirta ārējam izskatam ar dizainparaugu aizsardzību, ņemot vērā individuālo raksturu, nevar tikt nodrošināta ar cita veida aizsardzību. Vispārējo interešu mērķis, ko cenšas īstenot ar atteikuma pamatu, ir sasniegts, ja kā preču zīmes netiek reģistrēti apzīmējumi, kam piemīt īpašības, kurām parasti tiek piemērots cits aizsardzības veids.
- [16] Pieteicēja par galīgo rīkojumu iesniedza kasācijas sūdzību, kurā atkārtoti lūdza ierosināt prejudiciālā nolēmuma tiesvedību Tiesā. Kā savā kasācijas sūdzībā apgalvo pieteicēja, otrās instances tiesa, pārbaudot Preču zīmju likuma 2. panta 2. punkta b) apakšpunkta trešajā ievilkumā noteikto atteikuma pamatu, neievēroja būtisku procedūras prasību. Biroja īstenotās procedūras mērķis nav pārbaudīt, vai rotaļlietu forma piešķir precei būtisku vērtību, tāpēc tā nevarēja lemt par šo atteikuma pamatu. No otrās instances tiesas argumentācijas, saskaņā ar kuru pircēji iegādājas dekoratīvu izstrādājumu tā ārējā izskata dēļ un ar to pietiek, lai piemērotu atteikuma pamatu, izriet, ka *a priori* dekoratīvu izstrādājumu forma nevar tikt reģistrēta kā preču zīme. Neievērojot Tiesas judikatūru, otrās instances tiesa nepārbaudīja atteikuma pamatu esamību attiecībā uz katru sarakstā iekļauto

preci un atbilstoši tās piemērotajiem kritērijiem, un tās apgalvojumi ir balstīti nevis uz pierādījumiem, bet pieņēmumiem. “Gömböc” kā objekta svarīguma pamatā nav tā mākslinieciskā funkcija, bet to nosaka zinātniski un matemātiski kritēriji. Tādējādi tā nav reģistrācijai pieteiktā trīsdimensiju forma, kas šo objektu padara par unikālu rotaļlietu. Pircēji to iegādājas nevis ārējā izskata dēļ, bet gan tāpēc, ka tā vēlas iegūt simbolu vienam no mūsu laikmeta lielākajiem matemātiskajiem atklājumiem. Attiecībā uz dekoratīviem izstrādājumiem šajā konkrētajā gadījumā tā nav forma, kas piešķir precei būtisku vērtību, bet tas ir matemātisks atklājums, kuram forma ir kļuvusi par simbolu. Tāpēc, runājot par rotaļlietām un dekoratīviem izstrādājumiem, reģistrācijai pieteiktā forma nepiešķir precei būtisku vērtību. Otrās instances tiesa, atsaucoties uz sabiedrības interešu aizstāvību, kategoriski atsakās reģistrēt kā preču zīmes formas, kas aizsargātas kā dizainparaugi, lai gan nav juridiska pamata izslēgt paralēlu aizsardzību.

Atbilstošais valsts tiesiskais regulējums

[17] 1997. gada Likums Nr. XI par preču zīmju un ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzību (Preču zīmju likums), redakcijā, kas bija spēkā brīdī, kad tika iesniegts preču zīmes reģistrācijas pieteikums (2015. gada 5. februāris).

[18] Preču zīmju likuma 1. pantā ir noteikts šādi:

“1. Visi apzīmējumi, kurus var attēlot grafiski, var būt preču zīmes, ar nosacījumu, ka tie ir piemēroti tam, lai atšķirtu vienas preces vai pakalpojumus no citām precēm vai pakalpojumiem.

2. Preču zīmes it īpaši var veidot šādi apzīmējumi:

[..]

d) plakanas vai trīsdimensiju figūras, tostarp preces vai tās iepakojuma forma.”

[19] Preču zīmju likuma 2. pants:

“1. Neregistrē apzīmējumus, kas neatbilst 1. panta prasībām.

2. Neregistrē:

[..]

b) apzīmējumus, kas sastāv tikai no:

– formas, kura izriet no pašu preču īpašībām, vai

– preču formas, kura vajadzīga vēlāmā tehniska rezultāta iegūšanai; vai

– formas, kas piešķir precei būtisku vērtību.”

[20] Savienības tiesību transponēšana

Preču zīmju likuma 122. pants.

“1. Ar šo likumu Ungārijas tiesībās tiek transponēti šādi Savienības tiesību akti:

- a) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/48/EK (2004. gada 29. aprīlis) par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu;
- b) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/95/EK (2008. gada 22. oktobris), ar ko tuvina dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm.”

Eiropas Savienības Tiesas judikatūra

[21] Saskaņā ar spriedumu C-205/13 *Hauck GmbH & Co. KG/Stokke A/S* u.c. Direktīvas 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta [ii) un iii) punktā] paredzētā aizlieguma reģistrēt tīri funkcionālas formas vai formas, kas precei piešķir būtisku vērtību, tiešais mērķis ir izvairīties no situācijas, kurā ekskluzīvas un pastāvīgas tiesības, ko piešķir preču zīme, varētu tikt izmantotas, lai padarītu mūžīgas citas tiesības, uz kurām likumdevējs ir vēlējies attiecināt izbeigšanās termiņus (19. un 31. punkts).

[22] Lietā C-299/99 *Koninklijke Philips Electronics NV/Remington Consumer Products Ltd.* Tiesa ir nospriedusi, ka Direktīvas 3. panta 1. punkta e) apakšpunktā paredzēto reģistrācijas atteikuma pamatu jēga ir novērst, ka ar preču zīmi saistīto tiesību aizsardzības rezultātā tās īpašniekam tiktu piešķirts monopols uz tehniskajiem risinājumiem vai preces funkcionālām īpašībām, ko patērētājs varētu vēlēties redzēt konkurentu precēs. Tādējādi tā mērķis ir izvairīties no tā, ka aizsardzība, ko piešķir preču zīme, aptver ko vairāk nekā tikai apzīmējumus, kas ļauj atšķirt preci vai pakalpojumu no konkurentu piedāvātajām precēm vai pakalpojumiem, un ir šķērslis šo pēdējo iespējai brīvi piedāvāt preces, kurās ietverti minētie tehniskie risinājumi vai funkcionālās īpašības, konkurējot ar preču zīmes īpašnieku (78. punkts). Attiecībā uz apzīmējumiem, ko veido tikai forma, kas ir vajadzīga tehniska rezultāta iegūšanai, tika norādīts, ka šīs tiesību normas mērķis ir atteikt tādu formu reģistrāciju, kuru būtiskās īpašības atbilst kādai tehniskai funkcijai, jo preču zīmei neatņemami piederīgā ekskluzivitāte ierobežotu konkurentu iespēju piedāvāt preci, kurā ietverta šāda funkcija vai brīvi piedāvāt preces, kurās ietverti minētie tehniskie risinājumi vai funkcionālās īpašības vai vismaz brīvi izvēlēties tehnisku risinājumu, lai minēto funkciju iekļautu savā precē (79. punkts). Šis reģistrācijas atteikuma pamats arī atspoguļo leģitīmu mērķi neļaut privātpersonām izmantot preču zīmes reģistrāciju, lai iegūtu vai pagarinātu ekskluzīvas tiesības, kas attiecas uz tehniskiem risinājumiem (82. punkts). Šī atteikuma pamata esamība ir šķērslis reģistrācijai, pat ja attiecīgo tehnisko rezultātu var sasniegt, izmantojot citas formas (83. punkts).

- [23] Saskaņā ar lietā C-239/05 *BVBA Management, Training en Consultancy/Benelux-Merkenbureau* pasludināto spriedumu, ja preču zīmes reģistrācija tiek lūgta attiecībā uz dažādām precēm un pakalpojumiem, kompetentajai iestādei ir jāpārbauda, vai uz preču zīmi nav attiecināms neviens no direktīvas 3. panta 1. punktā minētajiem reģistrācijas atteikuma pamatiem, ņemot vērā katru no šīm precēm un pakalpojumiem, un tā var nonākt pie dažādiem secinājumiem atkarībā no konkrētajām precēm un pakalpojumiem (32. punkts). Citās lietās Tiesa arī sniedza norādes tādā nozīmē, ka Direktīvas 3. panta 1. punkta e) apakšpunktā paredzētie trīs reģistrācijas atteikuma pamati ir autonomi un katrs no tiem ir jāpiemēro neatkarīgi viens no otrā, un nozīmē, ka, ja ir izpildīts tikai viens no minētajiem kritērijiem, apzīmējums, ko veido tikai preces forma vai šīs formas grafiskais attēls, nevar tikt reģistrēts kā preču zīme (spriedums lietā C-205/13, *Hauck GmbH & Co. KG/Stokke A/S*, 39. un 40. punkts, un spriedums apvienotajās lietās no C-53/01 līdz C-55/01, *Linde, Winward, Rado*, 44. punkts).
- [24] Lietā C-30/15 P *Simba Toys GmbH & Co. KG/EUIPO* u.c. Tiesa atcēla Vispārējā tiesas spriedumu, pamatojoties uz to, ka tajā bija nepareizi piemēroti Padomes Regulas (EK) Nr. 40/94 7. panta 1. punkta e) apakšpunktā iekļautie atteikuma pamati, kas atbilst Direktīvas 3. panta 1. punkta e) apakšpunktā minētajiem atteikuma pamatiem. Saskaņā ar minēto spriedumu, tā kā strīdīgo apzīmējumu veido konkrētās preces forma, nevis abstrakta forma, tai bija jādefinē attiecīgā konkrētās preces tehniskā funkcija, un tā bija jāņem vērā šī apzīmējuma būtisko iezīmju funkcionalitātes vērtējumā (47. punkts). No Tiesas judikatūras izriet, ka apzīmējuma funkcionālo iezīmju vērtējumā kompetentā iestāde var veikt padziļinātu pārbaudi, saistībā ar kuru papildus grafiskajam attēlojumam un iespējamajiem aprakstiem, kas iesniegti kopā ar preču zīmes reģistrācijas pieteikumu, tiek ņemti vērā attiecīgajai minētā apzīmējuma būtisko iezīmju noteikšanai lietderīgie elementi (49. punkts). Citās lietās (C-299/99 un no C-337/12 P līdz C-340/12 P) kompetentās iestādes nav varējušas analizēt attiecīgo formu, ievērojot vienīgi tās grafisko attēlojumu, neņemot vērā papildu informāciju attiecībā uz konkrēto precī (50. punkts).
- [25] Lietās no C-337/12 P līdz C-340/12 P *Pi-Design* u.c./*Yoshida Metal Industry* Tiesa, atceļot Vispārējās tiesas spriedumu, noraidīja apgalvojumu, ka, analizējot formas funkcionālās iezīmes, ir jāaprobežojas ar tās grafisko attēlojumu, kā ir reģistrācijas pieteikumā, un nevar ņemt vērā tirgotās preces faktisko formu (52. un 61. punkts).
- [26] Saskaņā ar spriedumu C-205/13, ar Direktīvas 3. panta 1. punkta e) apakšpunktu – atšķirībā no Direktīvas 3. panta 1. punkta b) apakšpunkta – nav noteikts pienākums noteikti ņemt vērā preču vai pakalpojumu mērķsabiedrības uztveri (33. punkts). Piemērojot Direktīvas 3. panta 1. punkta b) apakšpunkta [iii] punktā] paredzēto atteikuma pamatu, apzīmējuma prezumētā uztvere no vidusmēra patērētāja puses nav noteicošais elements; šāda uztvere, lielākais, var būt lietderīgs kompetentās iestādes vērtējuma elements, tai identificējot būtiskās apzīmējuma īpašības (34. punkts un lieta C-48/09, *Lego Juris A/S/ITSB*, 76. punkts). Tādējādi var tikt ņemti vērā citi vērtējuma elementi, kā, piemēram,

aplūkotās preču kategorijas raksturs, aplūkotās formas mākslas vērtība, tās atšķirība no citām formām, kas parasti sastopamas attiecīgajā tirgū, būtiska konkurentu ražojumu, kam ir līdzīgas īpašības, cenas atšķirība vai ražotāja izstrādāta reklāmas stratēģija, kurā tiek uzsvērtā minētās preces galvenā estētiskā vērtība (35. punkts).

Par nepieciešamību uzdot prejudiciālos jautājumus

[27] Attiecībā uz aplūkotajiem atteikuma pamatiem, kas it īpaši attiecas uz trīsdimensiju formām, pašlaik Tiesas judikatūrā vēl nav sasniegts tāds attīstības un pilnīguma līmenis, lai, pat to zinot, varētu novērst jautājumus par to juridisko interpretāciju, attiecībā uz kuriem ir nepieciešami papildu paskaidrojumi. Jautājumi, kas var rasties, piemērojot tiesības, ir šādi:

- Vai, piemērojot Direktīvas 3. panta 1. punkta b) apakšpunkta [ii] punktā] paredzēto atteikuma pamatu, ir jāņem vērā tikai grafiskajā attēlojumā sniegtā informācija vai arī var/vajag ņemt vērā arī papildu informāciju?
- Piemērojot Direktīvas 3. panta 1. punkta b) apakšpunkta [ii] un iii) punktā] paredzētos atteikuma pamatus, gadījumā, ja apzīmējumu veido tikai konkrētas preces forma, kāda nozīme ir jāpiešķir attiecīgās sabiedrības uztverei un tās rīcībā esošajai informācijai?
- Piemērojot Direktīvas 3. panta 1. punkta b) apakšpunkta [iii] punktā] paredzēto atteikuma pamatu, kāda nozīme ir jāpiešķir esošai paralēlai aizsardzībai un preces, kurai ir šī forma, būtībai?

Uzdotie jautājumi faktiski rada problēmu tiesību piemērošanā, un Tiesa savās principiālajās pamatnostādnēs vēl nav sniegusi uz tiem izsmeļošas atbildes.

Par pirmo prejudiciālo jautājumu

[28] Reģistrācijai pieteiktais trīsdimensiju apzīmējums rotaļlietām, kas ietilpst 28. klasē, ir reālistisks fotogrāfisks izstrādājuma, kas ir pazīstams ar nosaukumu “Gömböc”, attēls. Izstrādājums ir izliekts, viendabīgs un mono-monostatisks objekts, kuram kopumā ir divi līdzsvara punkti, proti, viens stabils un viens nestabils. Objekta formas dizains un materiālās struktūras īpašības (veidots no viendabīga materiāla) nodrošina, ka objekts vienmēr atrod līdzsvara stāvokli un tajā atgriežas. Vēlamais tehniskais rezultāts ir trīsdimensiju figūras spēja atgriezties līdzsvara stāvoklī. Tādējādi grafiski attēloto izstrādājumu veido tikai preces forma, kas ir vajadzīga vēlamā tehniskā rezultāta iegūšanai. Tomēr šo tehnisko rezultātu nevar noteikt, pamatojoties uz izstrādājuma formas grafisko attēlojumu drukātajā attēlā, kas pievienots reģistrācijas pieteikumam.

[29] Apzīmējumā var atpazīt pieteicējas izstrādājumu ar nosaukumu “Gömböc”. Saskaņā ar sākotnējo pieteicējas paziņojumu tā vēlējās iegūt aizsardzību preces

formai. Daudzās publikācijās ir stāstīts par to, kā tika izveidots “Gömböc”, izstrādājums tika plaši aplūkots presē un par to sabiedrībai tika sniegta informācija tīmekļa vietnē (www.gomboc.eu). Tāpēc konkrētā sabiedrības daļa (kas interesējas par izstrādājumu) zina, ka *Gömböc* īpašais formas dizains un viendabīga materiāla struktūra nodrošina objekta pastāvīgu atgriešanos līdzsvara stāvoklī. Lai izvērtētu funkciju, Birojs uzskatīja par pamatotu ņemt vērā tādējādi iegūtās zināšanas. Pirmās instances tiesa nosprieda, ka saskaņā ar apzīmējuma grafisko attēlojumu vēlamā tehnisko rezultātu var noteikt ar formas palīdzību, pat ja ar to nepietiek, lai iegūtu minēto rezultātu, jo tam ir vajadzīga arī cita īpašība, kuras grafiskajā attēlojumā nav klātesoša. Tomēr saskaņā ar otrās instances tiesas šauru interpretāciju var un vajag balstīties tikai uz grafisko attēlojumu; šajā konkrētajā gadījumā, pamatojoties uz to, kā ir attēlots izstrādājums, un uz reālistisku fotogrāfiju, kurā tas ir attēlots tikai no vienas perspektīvas, nevar noteikt funkciju, kas ir attēlotā objekta raksturiezīme, proti, ka tas vienmēr atgūst līdzsvaru, tādējādi nav iespējams pārbaudīt iegūto tehnisko rezultātu.

- [30] Saskaņā ar Tiesas judikatūru, piemērojot Direktīvas 3. panta 1. punkta e) apakšpunktu, apzīmējuma prezumētā uztvere no vidusmēra patērētāja puses nav obligāti jāņem vērā, bet tā lielākais var būt lietderīgs vērtējuma elements (lieta C-205/13, 33. un 34. punkts). Savukārt gadījumā, ja apzīmējumu veido konkrēta produkta forma un ja strīdīgo formu nevar analizēt, ievērojot tikai grafisko attēlojumu, ir pamatoti izmantot papildu informāciju par konkrēto produktu, lai izvērtētu funkcionālās īpašības (lieta C-30/15 P).
- [31] Runājot par formu, kas piemīt plaši pazīstamam izstrādājumam, par kuru ir zināms, ka tas sniedz empīrisku atbildi uz teorētisku problēmu kādā zinātnes nozarē, var rasties nepieciešamība izvērtēt konkrētās sabiedrības daļas zināšanas par precī, lai varētu novērtēt apzīmējuma īpašības. Šo iespēju var pamatot arī ar faktu, ka šajā gadījumā grafiskajā attēlojumā trīsdimensiju figūra ir atveidota tikai no vienas perspektīvas, tādējādi nevar redzēt to kopējo formas dizainu. Tādējādi šādi iegūtās preču zīmes aizsardzība tiktu pārmērīgi paplašināta, jo tā tiktu attiecināta ne tikai uz “Gömböc”, bet arī uz precēm, kurām tikai viens no profiliem ir identisks vai līdzīgs objektam, kas ir grafiski atveidots drukātajā attēlā.
- [32] Ar šo jautājumu ir paredzēts noskaidrot, vai
- a) gadījumā, ja apzīmējumu veido tikai preces forma, jautājums par to, vai forma ir vajadzīga vēlamā tehniska rezultāta iegūšanai, var tikt izvērtēts, pamatojoties tikai uz īpašībām, kuras var noteikt, balstoties uz reģistrācijas pieteikumā iekļauto grafisko attēlojumu, vai
 - b) vai gadījumā, ja no grafiskā attēlojuma nevar noteikt vēlamā tehnisko rezultātu, bet attiecīgā sabiedrības daļa zina, ka šī rezultāta iegūšanai ir vajadzīga attēlotā forma kopā ar citu grafiski neattēlotu īpašību (materiālās struktūras īpašība), šo patērētāju uztveri var ņemt vērā, pārbaudot atteikuma pamatu.

Par otro prejudiciālo jautājumu

- [33] Attiecībā uz 14. un 21. klasē iekļautiem dekoratīviem izstrādājumiem pirmās instances tiesa, balstoties uz attiecīgās sabiedrības daļas zināšanām par izstrādājumu, nosprieda, ka matemātisks atklājums, kas sniedz atbildi uz zinātnes vēstures jautājumiem, piešķir izstrādājumam būtisku vērtību, un ka apzīmējumā attēlotais izstrādājums ir kļuvis par taustāmu minētā atklājuma apzīmējumu.
- [34] Jautājuma mērķis ir arī precizēt attiecībā uz Direktīvas 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta [iii) punkta] interpretāciju to, vai atteikuma pamata piemērošanas pārbaudē var ņemt vērā pircēja zināšanas par grafiski attēloto izstrādājumu. Proti, vai gadījumā, ja apzīmējumu veido tikai preces forma, var piemērot atteikuma pamatu, kad to, ka forma piešķir precei būtisku vērtību, var noteikt tikai, pamatojoties uz attiecīgās sabiedrības daļas zināšanām.

Par trešo jautājumu

- [35] Attiecībā uz a) daļu:

Visas rūpnieciskā īpašuma aizsardzības formas lietderīgi papildina viena otru, un uz vienu un to pašu precī vienlaikus var attiekties dažādi aizsardzības veidi. Tomēr saskaņā ar Tiesas spriedumos nolemto, reģistrējot preču zīmes, īpašniekam nevar piešķirt ekskluzīvas tiesības uz neierobežotu termiņu, tādējādi novēršot ko patentiem, funkcionāliem modeļiem vai dizainparaugiem piešķiramā monopola, – kuram ir ierobežots termiņš – izbeigšanos.

Strīdīgajā apzīmējumā attēlotajai trīsdimensiju figūrai jau ir piešķirta dizainparaugu aizsardzība. Šo aizsardzību var piešķirt precēm, kuras ne tikai atbilst pārējām prasībām, bet kurām arī ir individuāls raksturs. Dekoratīvu izstrādājumu gadījumā īpaša forma, kuru ir izveidojis tā izgudrotājs, kā estētiska īpašība piešķir *a priori* precei būtisku vērtību.

Ar [šo] jautājumu vēlas noskaidrot, vai tādu preču gadījumā, kurām ir tikai dekoratīva funkcija (dekoratīvi izstrādājumi), tādas preces formu, kurai jau ir piešķirta dizainparaugu aizsardzība, pamatojoties uz jau atzītu individuālo raksturu, *a priori* nevar reģistrēt kā preču zīmi.

- [36] Attiecībā uz b) daļu:

Dekoratīvu izstrādājumu vienīgā funkcija ir to dekoratīvs raksturs; preces forma, būdama estētiska īpašība, pati par sevi var piešķirt precei būtisku vērtību, un šī iemesla dēļ pircējs iegādājas precī. Jautājuma mērķis ir noskaidrot, vai aplūkoto atteikuma pamatu var piemērot precei, kuras forma atbilst tikai estētiskajam izskatam un dekoratīvai funkcijai; proti, vai obligāti ir jāatsakās reģistrēt dekoratīvu izstrādājumu trīsdimensiju formas, kuru aizsardzība tiek lūgta.

Budapeštā, 2019. gada 6. februārī.

GÖMBÖC

[..]

[paraksti]

DARBA VERSIJA